

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 9 marca 2023 r.*

Odwołanie – Konkurencja – Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki – Decyzja Komisji Europejskiej nakazująca przeprowadzenie kontroli – Środki zaskarżenia przebiegu kontroli – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Prawo do skutecznego środka prawnego – Rozporządzenie (WE) nr 1/2003 – Artykuł 19 – Rozporządzenie (WE) nr 773/2004 – Artykuł 3 – Rejestrowanie przesłuchań przeprowadzonych przez Komisję w ramach prowadzonych przez nią dochodzeń – Początek dochodzenia prowadzonego przez Komisję

W sprawie C-690/20 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 18 grudnia 2020 r.,

Casino, Guichard-Perrachon SA, z siedzibą w Saint-Étienne (Francja),

Achats Marchandises Casino SAS (AMC), z siedzibą w Vitry-sur-Seine (Francja),

które reprezentowali G. Aubron, Y. Boubacir, O. de Juvigny, I. Simic i A. Sunderland, avocats,

wnoszące odwołanie,

w której pozostałymi uczestnikami postępowania były:

Komisja Europejska, którą reprezentowali P. Berghe, A. Cleenewerck de Crayencour, A. Dawes i I.V. Rogalski, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

Rada Unii Europejskiej, którą reprezentowali A.-L. Meyer i O. Segnana, w charakterze pełnomocników,

interwenient w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, L. Bay Larsen, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego pierwszej izby, P.G. Xuereb (sprawozdawca), A. Kumin i I. Ziemele, sędziowie,

* Język postępowania: francuski.

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: V. Giacobbo, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 lutego 2022 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2022 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 W odwołaniu Casino, Guichard-Perrachon SA (zwana dalej „Casino” lub „spółką Casino”) i Achats Marchandises Casino SAS (AMC) wnoszą o częściowe uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 października 2020 r., Casino, Guichard-Perrachon i AMC/Komisja (T-249/17, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2020:458), w drodze którego Sąd częściowo oddalił ich oparte na art. 263 TFUE żądanie zmierzające do stwierdzenia nieważności decyzji Komisji C(2017) 1054 final z dnia 9 lutego 2017 r. nakazującej spółce Casino oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (AT.40466 – Tute 1) (zwanej dalej „sporną decyzją”).

Ramy prawne

Rozporządzenie (WE) nr 1/2003

- 2 Zgodnie z motywem 25 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1):

„Wykrycie naruszeń reguł konkurencji staje się coraz trudniejsze, dlatego w celu skutecznej ochrony konkurencji należy wzmocnić uprawnienia dochodzeniowe Komisji [Europejskiej]. W szczególności Komisja powinna posiadać uprawnienia do przesłuchiwania wszelkich osób, które mogą posiadać użyteczne informacje, i rejestrowania złożonych oświadczeń. W trakcie kontroli urzędnicy upoważnieni przez Komisję powinni mieć uprawnienia do nakładania pieczęci na czas konieczny dla dokonania kontroli. Zasadniczo pieczęcie nie powinny być nakładane na dłużej niż 72 godziny. Urzędnicy upoważnieni przez Komisję powinni również posiadać uprawnienia do żądania każdej informacji odnoszącej się do przedmiotu sprawy i celu kontroli”.

- 3 W rozdziale V, zatytułowanym „Uprawnienia dochodzeniowe”, znajduje się art. 17 tego rozporządzenia, sam zatytułowany „Dochodzenia w odniesieniu do sektorów gospodarki i typów porozumień”, który stanowi w ust. 1:

„Jeżeli tendencje w handlu między państwami członkowskimi, sztywność cen lub inne okoliczności wskazują, że konkurencja może być ograniczona lub zakłócona na obszarze wspólnego rynku, Komisja może przeprowadzić dochodzenie w odniesieniu do określonego sektora gospodarki lub w odniesieniu do szczególnego typu porozumień w różnych sektorach gospodarki. W trakcie tego

dochodzenia Komisja może prosić przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw, których sprawa dotyczy, o dostarczenie informacji koniecznych do stosowania art. [101] i [102 TFUE] oraz może prowadzić wszelkie kontrole konieczne do tego celu”.

- 4 Artykuł 19 rzeczonego rozporządzenia, zatytułowany „Uprawnienia do przyjmowania oświadczeń”, przewiduje:

„1. W celu wypełnienia obowiązków wyznaczonych niniejszym rozporządzeniem Komisja może przesłuchiwać wszelkie osoby fizyczne i prawne, które wyrażą zgodę na przesłuchanie, w celu zebrania informacji odnoszących się do przedmiotu postępowania [dochodzenia].

2. Jeżeli przesłuchanie zgodne z ust. 1 przeprowadzane jest w pomieszczeniach przedsiębiorstwa, Komisja informuje o tym organ ochrony konkurencji państwa członkowskiego, w którym odbywa się przesłuchanie. Na żądanie organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego jego urzędnicy mogą pomagać urzędnikom i innym towarzyszącym osobom upoważnionym przez Komisję do prowadzenia przesłuchania”.

- 5 Artykuł 20 tego rozporządzenia, zatytułowany „Uprawnienia Komisji do przeprowadzania kontroli”, stanowi:

„1. W celu wypełnienia obowiązków wyznaczonych niniejszym rozporządzeniem Komisja może prowadzić wszelkie konieczne kontrole przedsiębiorstw lub związków przedsiębiorstw.

2. Urzędnicy i inne towarzyszące osoby upoważnione przez Komisję do prowadzenia kontroli mają prawo do:

- a) wchodzenia do wszelkich pomieszczeń, na teren i do środków transportu przedsiębiorstwa i związków przedsiębiorstw;
- b) sprawdzania ksiąg i innych rejestrów dotyczących spraw prowadzonych przez przedsiębiorstwo, bez względu na sposób ich przechowywania;
- c) pobrania lub uzyskiwania w każdej formie kopii lub wyciągów z tych ksiąg lub rejestrów;
- d) pieczętowania wszelkich pomieszczeń przedsiębiorstwa i ksiąg lub rejestrów na czas i w zakresie koniecznym do przeprowadzenia kontroli;
- e) zadawania pytań przedstawicielom pracowników lub pracownikom przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstwa w celu uzyskania wyjaśnień co do faktów lub dokumentów dotyczących przedmiotu i celu kontroli oraz do rejestrowania odpowiedzi.

3. Urzędnicy i inne towarzyszące osoby upoważnione przez Komisję do prowadzenia kontroli wykonują swoje uprawnienia po okazaniu pisemnego upoważnienia zawierającego określenie przedmiotu i celu kontroli oraz informacje o karach przewidzianych w art. 23, w przypadku gdy okazane księgi i rejestry dotyczące spraw przedsiębiorstwa są niekompletne lub gdy odpowiedzi na pytania zadane na mocy ust. 2 niniejszego artykułu są nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd. Z odpowiednim wyprzedzeniem Komisja powiadomi o kontroli organ ochrony konkurencji państwa członkowskiego, na którego terytorium przeprowadza kontrolę.

4. Przedsiębiorstwa lub związki przedsiębiorstw są zobowiązane do podporządkowania się kontroli nakazanej przez Komisję w drodze decyzji. Decyzja zawiera określenie przedmiotu i celu kontroli, termin jej rozpoczęcia i pouczenie o karach przewidzianych w art. 23 i 24 oraz o prawie do wniesienia odwołania od decyzji do Trybunału Sprawiedliwości [Unii Europejskiej]. Komisja podejmuje takie decyzje po zasięgnięciu opinii organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego, na którego terytorium ma być przeprowadzona kontrola.

5. Urzędnicy organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego, na którego terytorium ma być przeprowadzona kontrola, oraz osoby upoważnione lub wyznaczone przez ten organ na wniosek tego organu lub Komisji aktywnie pomagają urzędnikom i innym towarzyszącym osobom upoważnionym przez Komisję. W tym celu przysługują im uprawnienia, o których mowa w ust. 2.

6. Jeżeli urzędnicy i inne towarzyszące osoby upoważnione przez Komisję uznają, że przedsiębiorstwo sprzeciwia się kontroli nakazanej zgodnie z niniejszym artykułem, państwo członkowskie udzieli im wszelkiej koniecznej pomocy, tam gdzie to stosowne występując o pomoc policji lub równoważnej władzy egzekwującej prawo, aby umożliwić przeprowadzenie kontroli.

7. Jeżeli pomoc przewidziana w ust. 6 zgodnie z przepisami krajowymi wymaga uzyskania zgody organu sądowego, zostanie złożony wniosek o wydanie takiej zgody. O zgodę taką można wystąpić jako o środek zapobiegawczy.

8. Jeżeli złożono wniosek, o którym mowa w ust. 7, krajowe organy sądowe sprawdzają, czy decyzja Komisji jest autentyczna, a przewidziane środki przymusu nie są arbitralne ani nadmiernie uciążliwe w stosunku do przedmiotu kontroli. Badając proporcjonalność środków przymusu, krajowe organy sądowe mogą wystąpić do Komisji, bezpośrednio lub za pośrednictwem organu ochrony konkurencji państwa członkowskiego, o szczegółowe wyjaśnienia dotyczące w szczególności podstaw, na jakich Komisja powzięła podejrzenie o naruszeniu art. [101] i [102 TFUE], jak również o wyjaśnienia dotyczące wagi zarzucanego naruszenia oraz charakteru uczestnictwa w nim danego przedsiębiorstwa. Jednakże krajowe organy sądowe nie mogą podważać konieczności przeprowadzenia kontroli ani żądać dostarczenia im informacji znajdujących się w aktach Komisji. Legalność decyzji Komisji może być rozpatrywana jedynie przez Trybunał Sprawiedliwości”.

6 Artykuł 23 rozporządzenia nr 1/2003, zatytułowany „Grzywny”, przewiduje w ust. 1:

„Komisja może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorstwo i związki przedsiębiorstw grzywny nieprzekraczające 1 % całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym, jeżeli umyślnie lub w wyniku zaniedbania:

[...]

c) podczas kontroli przeprowadzanej na mocy art. 20 przedstawiają wymagane księgi lub inne rejestry związane z działalnością gospodarczą w niekompletnej formie lub odmawiają poddania się kontroli nakazanej w decyzji wydanej na mocy art. 20 ust. 4;

d) w odpowiedzi na pytania zadane na mocy art. 20 ust. 2 lit. e),

– udzielają nieprawdziwej lub wprowadzającej w błąd odpowiedzi [lub]

- nie korygują w wyznaczonym przez Komisję terminie nieprawdziwej, niepełnej lub wprowadzającej w błąd odpowiedzi udzielonej przez pracownika, lub
 - nie udzielają odpowiedzi lub odmawiają dostarczenia pełnej odpowiedzi dotyczącej faktów związanych z przedmiotem i celem kontroli nakazanej w decyzji wydanej na mocy art. 20 ust. 4;
- e) pieczęcie, nałożone na mocy art. 20 ust. 2 lit. d) przez urzędników lub inne osoby upoważnione przez Komisję, zostały złamane”.

Rozporządzenie (WE) nr 773/2004

- 7 Artykuł 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 773/2004 z dnia 7 kwietnia 2004 r. odnoszącego się do prowadzenia przez Komisję postępowań zgodnie z art. [101] i [102 TFUE] (Dz.U. 2004, L 123, s. 18), zatytułowany „Wszczęcie postępowań”, przewiduje w ust. 3:

„Przed wszczęciem postępowań Komisja może wykonać swoje uprawnienia dochodzeniowe zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia [nr 1/2003]”.

- 8 W rozdziale III, zatytułowanym „Dochodzenia prowadzone przez Komisję”, znajduje się art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, zatytułowany „Prawo do przyjmowania oświadczeń”, który stanowi:

„1. W przypadku gdy Komisja przesłuchuje osobę za jej zgodą, zgodnie z art. 19 rozporządzenia [nr 1/2003], na początku przesłuchania przedstawia podstawę prawną oraz cel przesłuchania oraz przypomina o jego dobrowolnym charakterze. Informuje także przesłuchiwaną osobę o zamiarze zarejestrowania przesłuchania.

2. Przesłuchanie można przeprowadzić przy użyciu dowolnych środków, w tym telefonu lub środków elektronicznych.

3. Komisja może rejestrować oświadczenia składane przez osoby przesłuchiwane w dowolnej formie. Kopia każdego zapisu jest udostępniana osobie przesłuchiwanej do zatwierdzenia. Tam gdzie to konieczne Komisja wyznacza termin, w którym przesłuchiwana osoba może się z nią skontaktować w celu skorygowania oświadczenia”.

Okoliczności powstania sporu i sporna decyzja

- 9 Okoliczności powstania sporu zostały streszczone w pkt 2–8 zaskarżonego wyroku w następujący sposób:

„2. [Casino], pierwsza skarżąca [...], jest spółką dominującą grupy Casino, która prowadzi działalność w szczególności we Francji, głównie w sektorze dystrybucji produktów spożywczych i niespożywczych. Jej spółka zależna, Achats Marchandises Casino SAS (AMC), dawniej EMC Distribution, druga skarżąca, jest podmiotem pośredniczącym, który negocjuje warunki zakupu u dostawców w imieniu sklepów należących do grupy Casino we Francji.

3. Otrzymałszy informacje dotyczące wymiany informacji pomiędzy pierwszą skarżącą a innymi przedsiębiorstwami lub związkami przedsiębiorstw, w szczególności Intermarché, spółką, która również prowadzi działalność w sektorze dystrybucji produktów spożywczych i niespożywczych, Komisja Europejska wydała [sporną decyzję].

4. Sentencja [spornej] decyzji ma następujące brzmienie:

»Artykuł 1

Casino [...], a także wszystkie spółki kontrolowane przez nią bezpośrednio lub pośrednio, są zobowiązane do poddania się kontroli dotyczącej ich ewentualnego udziału w uzgodnionych praktykach sprzecznych z art. 101 [TFUE] na rynkach zaopatrzenia w produkty szybko zbywalne, na rynku sprzedaży usług producentom towarów markowych i na rynkach sprzedaży konsumentom produktów szybko zbywalnych. Takie uzgodnione praktyki polegają na:

- a) wymianie informacji, począwszy od 2015 r., między przedsiębiorstwami lub związkami przedsiębiorstw, w szczególności między [International Casino Dia Corporation (ICDC)] [...] lub jego członkami, w szczególności Casino, a AgeCore lub jego członkami, w szczególności Intermarché, dotyczących rabatów uzyskanych przez nich na rynkach zaopatrzenia w produkty szybko zbywalne w sektorach produktów spożywczych, produktów higienicznych i środków czystości oraz cen na rynku sprzedaży usług producentom towarów markowych w sektorach produktów spożywczych, produktów higienicznych i środków czystości, w kilku państwach członkowskich Unii Europejskiej, w szczególności [we] Francji;
- b) wymianie informacji, co najmniej od 2016 r., między Casino a Intermarché dotyczących ich przyszłych strategii handlowych, w szczególności w zakresie asortymentu, rozwoju sklepów, handlu elektronicznego i polityki promocyjnej na rynkach zaopatrzenia w produkty szybko zbywalne i na rynkach sprzedaży konsumentom produktów szybko zbywalnych we Francji.

Kontrola ta może być prowadzona we wszystkich pomieszczeniach przedsiębiorstwa [...].

Casino zapewnia urzędnikom i innym osobom upoważnionym przez Komisję do przeprowadzenia kontroli oraz urzędnikom i innym osobom upoważnionym przez organ ochrony konkurencji danego państwa członkowskiego do udzielenia im pomocy lub powołanym w tym celu przez to państwo dostęp do wszystkich swoich pomieszczeń i środków transportu w zwykłych godzinach pracy przedsiębiorstwa. Przedstawia do kontroli księgi i wszelkie inne rejestry dotyczące spraw przedsiębiorstwa, bez względu na rodzaj ich nośnika, jeżeli urzędnicy i inne upoważnione osoby tego żądają, i umożliwia im ich zbadanie na miejscu oraz zabranie lub uzyskanie w każdej formie kopii lub wyciągów z tych ksiąg lub rejestrów. Zezwala ona na pieczętowanie wszelkich pomieszczeń handlowych i ksiąg lub dokumentów na czas trwania kontroli i w zakresie koniecznym do jej przeprowadzenia. Udziela niezwłocznie na miejscu wyjaśnień ustnych dotyczących przedmiotu i celu kontroli, jeżeli ci urzędnicy lub te osoby tego żądają, i zezwala każdemu przedstawicielowi lub członkowi personelu na udzielenie takich wyjaśnień. Zezwala ona na zarejestrowanie tych wyjaśnień w jakiegokolwiek formie.

Artykuł 2

Kontrola może rozpocząć się w dniu 20 lutego 2017 r. lub wkrótce po tej dacie.

Artykuł 3

Adresatami niniejszej decyzji są Casino, a także wszystkie spółki kontrolowane przez nią bezpośrednio lub pośrednio.

Decyzję tę doręcza się bezpośrednio przed kontrolą przedsiębiorstwu, które jest jej adresatem, na podstawie art. 297 ust. 2 [TFUE]«.

5. Po tym, jak Komisja poinformowała francuski Autorité de la concurrence (organ ochrony konkurencji) o tej kontroli, ów organ wystąpił do juges des libertés et de la détention des tribunaux de grande instance (wydziałów ds. ograniczenia wolności i pozbawienia wolności w sądach okręgowych) w Créteil (Francja) i w Paryżu (Francja) w celu uzyskania od nich zezwolenia na przeprowadzenie przeszukania w pomieszczeniach skarżących i na dokonanie w nich zajęcia. Postanowieniami z dnia 17 lutego 2017 r. wspomniane wydziały ds. ograniczenia wolności i pozbawienia wolności zezwoliły na dokonanie przeszukania i zajęcia, o które wnioskowano tytułem prewencyjnym. Ponieważ żaden ze środków podjętych podczas kontroli nie wymagał skorzystania z »władzy egzekwującej prawo« w rozumieniu art. 20 ust. 6–8 rozporządzenia nr 1/2003, postanowień tych nie doręczono skarżącym.

6. Kontrola rozpoczęła się w dniu 20 lutego 2017 r., kiedy to inspektorzy Komisji, którym towarzyszyli przedstawiciele francuskiego organu ochrony konkurencji, stawili się w paryskiej siedzibie grupy Casino, a także w pomieszczeniach drugiej skarżącej, i doręczyli skarżącym [sporną] decyzję.

7. W ramach kontroli Komisja w szczególności dokonała przeszukania w pomieszczeniach biurowych, zebrała sprzęt, zwłaszcza sprzęt informatyczny (komputery przenośne, telefony komórkowe, tablety, urządzenia peryferyjne do przechowywania danych), przesłuchiwała wiele osób i sporządziła kopię treści zebranych urządzeń.

8. Każda ze skarżących skierowała do Komisji pismo opatrzone datą 24 lutego 2017 r., w których to pismach wyraziły one zastrzeżenia co do [spornej] decyzji i co do przebiegu kontroli przeprowadzonej na podstawie tej decyzji”.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 10 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 28 kwietnia 2017 r. wnoszące odwołanie (skarżące w pierwszej instancji) wniosły na podstawie art. 263 TFUE skargę zmierzającą do stwierdzenia nieważności spornej decyzji. Na poparcie skargi wnoszące odwołanie (skarżące w pierwszej instancji) podniosły zasadniczo trzy zarzuty. Pierwszy z nich opierał się na zarzucie niezgodności z prawem art. 20 rozporządzenia nr 1/2003, drugi dotyczył naruszenia obowiązku uzasadnienia, a trzeci – naruszenia prawa do nienaruszalności miru domowego.
- 11 W ramach środków organizacji postępowania Sąd wezwał Komisję do przedstawienia poszlak dotyczących domniemyanych naruszeń, którymi dysponowała w dniu wydania spornej decyzji.

- 12 W odpowiedzi na to wezwanie Komisja przedstawiła między innymi sprawozdania z rozmów przeprowadzonych w latach 2016 i 2017 z trzynastoma dostawcami towarów codziennego użytku objętymi kontrolą, którzy regularnie zawierali umowy z Casino i Intermarché (załączniki od Q.1 do Q.13 do odpowiedzi Komisji z dnia 10 stycznia 2019 r.) (zwanym dalej „rozmowami z dostawcami”).
- 13 W zaskarżonym wyroku Sąd, ustalwszy, że Komisja nie dysponowała poszlakami o wystarczająco poważnym charakterze pozwalającymi podejrzewać istnienie naruszenia polegającego na wymianie między Casino i Intermarché informacji dotyczących ich przyszłej strategii handlowej, stwierdził nieważność art. 1 lit. b) spornej decyzji i oddalił skargę w pozostałym zakresie.

Żądania stron

- 14 W odwołaniu wnoszące odwołanie zwracają się do Trybunału o:
- uchylenie pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku;
 - uwzględnienie ich żądań przedstawionych w pierwszej instancji i w związku z tym stwierdzenie nieważności spornej decyzji, oraz
 - obciążenie Komisji kosztami związanymi z niniejszym postępowaniem odwoławczym oraz kosztami postępowania przed Sądem.
- 15 Komisja wnosi do Trybunału o:
- oddalenie odwołania; oraz
 - obciążenie wnoszących odwołanie kosztami postępowania.
- 16 Rada Unii Europejskiej wnosi do Trybunału o:
- oddalenie odwołania w zakresie, w jakim wnoszące odwołanie twierdzą, iż Sąd naruszył prawo, orzekając, że prawo podstawowe do skutecznego środka prawnego nie wymaga niezależnego i natychmiastowego środka zaskarżenia przebiegu kontroli; oraz
 - obciążenie wnoszących odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

- 17 Na poparcie odwołania wnoszące odwołanie podnoszą cztery zarzuty. Zarzut pierwszy dotyczy naruszenia prawa polegającego na tym, iż Sąd orzekł, że ustne oświadczenia przyjęte przez Komisję nie muszą być zarejestrowane, aby mogły służyć jako poszlaki uzasadniające sporną decyzję. Zarzuty drugi i trzeci opierają się na naruszeniach prawa w zakresie, w jakim Sąd orzekł, że prawo podstawowe do nienaruszalności miru domowego nie wymaga, aby sporna decyzja ograniczała w czasie wykonanie uprawnień kontrolnych Komisji oraz ograniczała osoby i pomieszczenia, które można skontrolować. Zarzut czwarty dotyczy naruszenia prawa w zakresie, w jakim Sąd orzekł, że prawo podstawowe do skutecznego środka prawnego nie wymaga niezależnego i natychmiastowego środka zaskarżenia przebiegu kontroli.

- 18 Ponieważ zarzut czwarty zmierza do podważenia podstawy prawnej spornej decyzji, Trybunał uważa za stosowne zbadać go w pierwszej kolejności.

W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia prawa, jakiego Sąd miał dopuścić się poprzez orzeczenie, że prawo podstawowe do skutecznego środka prawnego nie wymaga niezależnego i natychmiastowego środka zaskarżenia przebiegu kontroli

Argumentacja stron

- 19 Wnoszące odwołanie kwestionują w szczególności pkt 51, 55 i 69 zaskarżonego wyroku.
- 20 Tytułem wstępu wnoszące odwołanie przypominają, iż przed Sądem podnosiły one, że przepis, na którym opiera się sporna decyzja – art. 20 rozporządzenia nr 1/2003 – narusza art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), ponieważ nie przewiduje skutecznego środka zaskarżenia środków podjętych w ramach kontroli. Twierdzą one bowiem, że wbrew wymogom wynikającym w szczególności z wyroków ETPC z dnia 21 lutego 2008 r. w sprawie Ravon i in. przeciwko Francji (CE:ECHR:2008:0221JUD001849703, § 28), z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Compagnie des gaz de pétrole Primagaz przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002961308, § 36 i nast.), a także z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Société Canal Plus i in. przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002940808, § 24 i nast.), rozporządzenie nr 1/2003 nie przewiduje żadnego niezależnego i natychmiastowego środka zaskarżenia tych środków, a art. 20 ust. 4 tego rozporządzenia przewiduje jedynie środek zaskarżenia od decyzji w sprawie kontroli.
- 21 W pierwszym zarzucie szczegółowym wnoszące odwołanie podnoszą, iż wbrew temu, co orzekł Sąd w pkt 51 i 55 zaskarżonego wyroku, orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie przewiduje, że kilka środków zaskarżenia może być ocenianych jako całość w celu spełnienia wymogów uznania za skuteczny środek prawny.
- 22 W drugim zarzucie szczegółowym wnoszące odwołanie twierdzą pomocniczo, iż Sąd nie mógł bez naruszenia prawa uznać, że wszystkie zbadane przez niego środki prawne były łącznie równoważne skutecznemu środkowi zaskarżenia, ponieważ nie zidentyfikował on żadnego natychmiastowego środka zaskarżenia umożliwiającego zakwestionowanie zajęcia dokumentów wykraczających poza zakres kontroli. Aby móc zakwestionować środki podjęte w trakcie kontroli, kontrolowane przedsiębiorstwo musiałoby czekać na decyzję kończącą postępowanie na podstawie art. 101 TFUE. Tymczasem Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyrokach z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Compagnie des gaz de pétrole Primagaz przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002961308, § 28), a także z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Société Canal Plus i in. przeciwko Francji (CE:ECHR:2010:1221JUD002940808, § 40), uznał taki środek zaskarżenia za niewystarczający.
- 23 Komisja i Rada kwestionują argumentację wnoszących odwołanie.

Ocena Trybunału

- 24 Tytułem wstępu należy zauważyć, iż pkt 51, 55 i 69 zaskarżonego wyroku, które wnoszące odwołanie kwestionują w ramach zarzutu czwartego, stanowią część uzasadnienia, w ramach którego Sąd oddalił zarzut niezgodności z prawem art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 dotyczący naruszenia prawa do skutecznego środka prawnego z powodu braku możliwości zaskarżenia środków podjętych w ramach kontroli.
- 25 W szczególności w pkt 46–50 zaskarżonego wyroku Sąd przypomniał najpierw, że prawo do skutecznego środka prawnego zostało ustanowione w art. 47 karty oraz w art. 6 i 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”). Po przypomnieniu, że EKPC nie stanowi – dopóki Unia do niej nie przystąpi – instrumentu prawnego formalnie włączonego do porządku prawnego Unii, w związku z czym kontrolę zgodności z prawem należy przeprowadzić wyłącznie w świetle praw podstawowych zagwarantowanych w karcie, podkreślił on, iż zarówno z art. 52 karty, jak i z wyjaśnień dotyczących tego artykułu wynika, że przy dokonywaniu wykładni i stosowaniu postanowień karty w danej sprawie należy brać pod uwagę postanowienia EKPC i orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące tych postanowień.
- 26 W tym względzie Sąd uznał, że zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka poszanowanie prawa do skutecznego środka prawnego należy – w przypadku przeszukań w domu lub siedzibie – rozpatrywać w świetle następujących czterech warunków: mianowicie, po pierwsze, musi istnieć skuteczna kontrola sądowa, zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym, prawidłowości decyzji o przeprowadzeniu takich przeszukań lub środków podjętych w ich ramach, po drugie, dostępny środek prawny lub dostępne środki prawne muszą umożliwiać, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, zapobieżenie przeprowadzeniu czynności lub, jeżeli nieprawidłowa czynność została już przeprowadzona, zapewnienie zainteresowanemu odpowiedniego zadośćuczynienia, po trzecie, dostępność danego środka prawnego musi być pewna, oraz po czwarte, kontrola sądowa powinna odbyć się w rozsądnym terminie.
- 27 W pkt 51 zaskarżonego wyroku Sąd zauważył następnie, iż z orzecznictwa tego wynika również, że przebieg czynności kontrolnych powinien móc podlegać skutecznej kontroli sądowej, a kontrola ta powinna być skuteczna w szczególnych okolicznościach danej sprawy, co wymaga uwzględnienia wszystkich środków prawnych dostępnych danemu przedsiębiorstwu poddanemu kontroli, a tym samym przeprowadzenia ogólnej analizy tych środków prawnych. W pkt 54 i 55 zaskarżonego wyroku Sąd uznał, że ponieważ badanie przestrzegania prawa do skutecznego środka prawnego powinno opierać się na ogólnej analizie środków prawnych mogących stanowić podstawę do skontrolowania środków podjętych w ramach kontroli, nie ma znaczenia, że każdy z badanych środków prawnych, rozpatrywany oddzielnie, nie spełnia warunków wymaganych do uznania istnienia prawa do skutecznego środka prawnego.
- 28 W tym kontekście Sąd wskazał ponadto w pkt 57 i 58 zaskarżonego wyroku, że poza możliwością złożenia wniosków do urzędnika Komisji przeprowadzającego spotkanie wyjaśniające istniejące sześć środków prawnych umożliwiających zakwestionowanie przed sądem Unii czynności kontrolnych, a mianowicie: skarga na decyzję w sprawie kontroli, skarga na decyzję Komisji nakładającą sankcje za utrudnianie kontroli na podstawie art. 23 ust. 1 lit. c)–e) rozporządzenia nr 1/2003, skarga na każdy akt spełniający określone w orzecznictwie warunki dotyczące aktów podlegających zaskarżeniu wydawanych przez Komisję w następstwie decyzji w sprawie kontroli oraz w toku czynności kontrolnych, taki jak decyzja oddalająca wnioski o ochronę dokumentów

ze względu na poufność korespondencji między adwokatem a klientem, skarga na decyzję kończącą postępowanie wszczęte na podstawie art. 101 TFUE, wniosek o zastosowanie środków tymczasowych i skarga o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej.

- 29 W pkt 58–66 zaskarżonego wyroku Sąd wyjaśnił, dlaczego uważa, że te środki prawne umożliwiają zakwestionowanie przed sądem Unii przebiegu kontroli.
- 30 Wreszcie, w świetle analizy przeprowadzonej w pkt 67–80 zaskarżonego wyroku, Sąd orzekł, że system kontroli przebiegu czynności kontrolnych, na który składają się wszystkie środki prawne wymienione w pkt 28 niniejszego wyroku, można uznać za spełniający cztery warunki wynikające z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.
- 31 W związku z tym w pkt 81 zaskarżonego wyroku Sąd oddalił zarzut niezgodności z prawem art. 20 ust. 4 rozporządzenia nr 1/2003 oparty na naruszeniu prawa do skutecznego środka prawnego.
- 32 W odniesieniu do pierwszego zarzutu szczegółowego, dotyczącego tego, że Sąd niesłusznie przeprowadził całościowe badanie poszczególnych środków zaskarżenia w celu sprawdzenia, czy zapewnione jest prawo do skutecznego środka zaskarżenia środków podjętych w ramach kontroli, należy przypomnieć, że prawo do skutecznego środka prawnego zostało ustanowione w art. 47 karty.
- 33 Warto również przypomnieć, iż w art. 52 ust. 3 karty praw podstawowych uściślono, iż w zakresie, w jakim karta ta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w EKPC, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję [wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 116].
- 34 Jak wynika zaś z wyjaśnień dotyczących art. 47 karty, które na mocy art. 6 ust. 1 akapit trzeci TUE i art. 52 ust. 7 karty podlegają uwzględnieniu przy dokonywaniu jej wykładni, akapity pierwszy i drugi art. 47 karty odpowiadają art. 13 i art. 6 ust. 1 EKPC [wyrok z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 117]. Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka art. 6 ust. 1 EKPC stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 13 tej konwencji, a wymogi tego drugiego postanowienia są zawarte w bardziej rygorystycznych wymogach tego pierwszego postanowienia (wyrok ETPC z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie Grzęda przeciwko Polsce, CE:ECHR:2022:0315JUD004357218, § 352 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 35 Trybunał orzekł ponadto, iż musi on dbać o to, aby dokonywana przez niego wykładnia art. 47 akapit pierwszy karty zapewniała poziom ochrony, który nie narusza poziomu ochrony gwarantowanego przez art. 13 EKPC, tak jak wynika to z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka [zob. podobnie wyrok z dnia 26 września 2018 r., *Belastingdienst/Toeslagen* (Skutek zawieszający apelacji), C-175/17, EU:C:2018:776, pkt 35].
- 36 W tym kontekście należy zauważyć, iż z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika, że ochrona przewidziana w art. 13 EKPC nie sięga tak daleko, by można było wymagać określonej formy środka prawnego (wyrok ETPC z dnia 20 marca 2008 r. w sprawie *Boudaïeva i in. przeciwko Rosji*, CE:ECHR:2008:0320JUD001533902, § 190) oraz że nawet jeśli żaden środek prawny przewidziany w prawie krajowym, rozpatrywany oddzielnie, nie spełnia sam w sobie

wymogów tego art. 13, może to mieć miejsce w przypadku tych środków prawnych rozpatrywanych jako całość (wyrok ETPC z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie Mugemangango przeciwko Belgii, CE:ECHR:2020:0710JUD000031015, § 131 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 37 Ponadto w przypadku naruszenia ustanowionego w art. 8 EKPC prawa do poszanowania miru domowego środek prawny jest skuteczny w rozumieniu art. 13 EKPC, jeżeli skarżący ma dostęp do procedury umożliwiającej mu zakwestionowanie prawidłowości dokonanych przeszukań i zajęć oraz uzyskanie odpowiedniego zadośćuczynienia, jeżeli zostały one zarządzane lub dokonane niezgodnie z prawem (wyrok ETPC z dnia 19 stycznia 2017 r. w sprawie Posevini przeciwko Bułgarii, CE:ECHR:2017:0119JUD006363814, § 84).
- 38 W tym względzie z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczącego art. 6 ust. 1 lub art. 8 EKPC wynika, że w przypadku przeszukań w domu lub siedzibie brak wydania uprzedniego zezwolenia na kontrolę przez sąd, który mógłby ograniczyć lub nadzorować przebieg kontroli, może być zrównoważony przez sądową kontrolę ex post facto w zakresie zgodności z prawem i konieczności takiego środka dowodowego, pod warunkiem że ta kontrola sądowa jest skuteczna w szczególnych okolicznościach danej sprawy. Oznacza to, że osoby zainteresowane powinny mieć możliwość uzyskania skutecznej kontroli sądowej, zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym, w odniesieniu do spornego środka i jego wdrożenia. W przypadku gdy czynność uznana za nieprawidłową miała już miejsce, dostępny środek prawny lub dostępne środki prawne muszą zapewnić zainteresowanemu odpowiednie zadośćuczynienie (wyrok ETPC z dnia 2 października 2014 r. w sprawie Delta Pekárny a.s. przeciwko Republice Czeskiej, CE:ECHR:2014:1002JUD000009711, §§ 86, 87 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 Skoro zatem kontrola sądowa a posteriori środka kontroli może, pod pewnymi warunkami, zrównoważyć brak uprzedniej kontroli sądowej, a odpowiednie zadośćuczynienie musi być zapewnione przez „dostępny środek prawny lub środki prawne”, należy stwierdzić, że powinno się uwzględniać zasadniczo całość dostępnych środków prawnych w celu ustalenia, czy wymogi art. 47 karty zostały spełnione.
- 40 Ponadto, ponieważ wnoszące odwołanie podniosły zarzut niezgodności z prawem art. 20 rozporządzenia nr 1/2003, Sąd, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 51 opinii w sprawie Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja (C-682/20 P, EU:C:2022:578), był zobowiązany, w celu rozpatrzenia tego zarzutu, do dokonania całościowej oceny systemu kontroli sądowej środków podjętych w ramach kontroli, wykraczającej poza szczególne okoliczności danej sprawy.
- 41 W tych okolicznościach należy stwierdzić, iż wnoszące odwołanie niesłusznie utrzymują, że Sąd naruszył prawo, dokonując ogólnej analizy całości dostępnych środków prawnych służących do zakwestionowania przebiegu kontroli.
- 42 W związku z tym pierwszy zarzut szczegółowy należy oddalić.
- 43 W odniesieniu do drugiego zarzutu szczegółowego, zgodnie z którym Sąd naruszył prawo, nie identyfikując żadnego natychmiastowego środka zaskarżenia pozwalającego na zakwestionowanie zajęcia dokumentów wykraczających poza zakres kontroli, należy wyjaśnić, że – jak wynika z pkt 69 zaskarżonego wyroku, który został zakwestionowany przez wnoszące odwołanie – argumentacja ta dotyczy sytuacji, w której dana kontrola, w trakcie której mogły zostać zajęte dokumenty wykraczające poza zakres kontroli, nie doprowadziła do wydania decyzji stwierdzającej naruszenie i nakładającej sankcję, lecz do wszczęcia nowego dochodzenia i wydania nowej decyzji w sprawie kontroli.

- 44 W tym względzie należy zauważyć, że w rzeczonym pkt 69 Sąd odniósł się do różnych środków prawnych, które przeanalizował w pkt 57–66 zaskarżonego wyroku. Stwierdził on, w szczególności w pkt 59 tego wyroku, że kontrolowane przedsiębiorstwa mogą wnieść skargę o stwierdzenie nieważności nowej decyzji w sprawie kontroli, a zatem zakwestionować zgodność z prawem poszlak, na których się ona opiera, jako uzyskanych w sposób nieprawidłowy podczas poprzedniej kontroli.
- 45 Ponadto, w odniesieniu do natychmiastowych środków zaskarżenia mających na celu zakwestionowanie środków podjętych na podstawie decyzji w sprawie kontroli, należy zauważyć, iż Sąd słusznie uznał w istocie w pkt 56 i 57 zaskarżonego wyroku, że przedsiębiorstwa te mają możliwość zaskarżenia każdego aktu przyjętego przez Komisję w następstwie decyzji w sprawie kontroli, w tym w trakcie wykonywania czynności kontrolnych, o ile akt ten może podlegać takiemu zaskarżeniu w świetle warunków określonych w orzecznictwie.
- 46 Należy zatem stwierdzić, że drugi zarzut szczegółowy opiera się na błędnym rozumieniu zaskarżonego wyroku, w szczególności jego pkt 55–69, i w związku z tym musi zostać oddalony. Zarzut czwarty należy zatem oddalić w całości.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia prawa, jakiego Sąd miał dopuścić się poprzez orzeczenie, że ustne oświadczenia przyjęte przez Komisję nie muszą być zarejestrowane, aby mogły służyć jako poszlaki uzasadniające sporną decyzję

Argumentacja stron

- 47 W zarzucie pierwszym, dotyczącym naruszenia art. 7 karty, a także art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, wnoszące odwołanie kwestionują w szczególności pkt 183–198 zaskarżonego wyroku.
- 48 Zarzut ten składa się z dwóch części.
- 49 W części pierwszej wnoszące odwołanie podnoszą, iż Sąd naruszył prawo podstawowe do nienaruszalności miru domowego ustanowione w art. 7 karty, orzekając, że sporządzone jednostronnie przez Komisję sprawozdania dotyczące ustnych oświadczeń stanowią ważny dowód istnienia poszlak uzasadniających kontrolę.
- 50 Podkreślają one, iż orzecznictwo Trybunału wymaga w szczególności, aby Sąd, rozpatrując skargę na decyzję w sprawie kontroli, upewnił się, że decyzja ta nie jest arbitralna, i sprawdził w tym zakresie, że nie została wydana przy braku jakichkolwiek okoliczności faktycznych mogących uzasadnić kontrolę. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wymaga również, by kontrola zasadności przeprowadzenia przeszukań w domu lub siedzibie była szczególnie skuteczna i konkretna w sytuacji, gdy – jak w niniejszej sprawie – organ administracji może samodzielnie podjąć decyzję o zastosowaniu takiego środka. W niniejszym przypadku Sąd zrezygnował z wszelkiej skutecznej kontroli sądowej w stosunku do ryzyka arbitralnej interwencji Komisji, uznając, że Komisja może samodzielnie ustanowić dowód na istnienie poszlak, którymi dysponuje.

- 51 Zdaniem wnoszących odwołanie tylko zarejestrowanie, niezależnie od sposobu, pozwala na poświadczenie treści ustnych oświadczeń i wierności ich transkrypcji, a tym samym posiada cechy, które czynią z niego dowód, w stosunku do którego sąd może sprawować kontrolę, co wynika z orzecznictwa Sądu.
- 52 Obowiązek rejestrowania oświadczeń ustnych nie może zostać podważony przez rozróżnienie dokonane przez Sąd między poszlakami wymaganymi na etapie decyzji w sprawie kontroli a dowodami naruszenia wymaganymi do wydania decyzji nakładającej sankcje. Zdaniem wnoszących odwołanie to rozróżnienie, które dotyczy wymaganego standardu dowodowego, nie ma bowiem wpływu na formę, jaką dany element musi przyjąć, aby mógł zostać skutecznie uwzględniony, czy to jako poszlaka, czy też jako dowód naruszenia.
- 53 Uznając, że decyzja w sprawie kontroli może być uzasadniona wyłącznie na podstawie sprawozdań Komisji, których treść nie jest potwierdzona przez żadną osobę trzecią ani przez żaden zapis, Sąd otworzył Komisji możliwość samodzielnego ustanowienia dowodu na jej twierdzenia. Sąd zrezygnował w ten sposób z jakiegokolwiek skutecznej kontroli i pozbawił skuteczności (effet utile) orzecznictwo, które wymaga od Komisji, aby do ingerencji w prywatną sferę działalności dochodziło dopiero po zebraniu wystarczająco poważnych poszlak.
- 54 W części drugiej zarzutu pierwszego wnoszące odwołanie twierdzą, że Sąd naruszył art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, orzekając, że Komisja nie była zobowiązana do rejestrowania ustnych oświadczeń dostawców.
- 55 Wnoszące odwołanie wskazują na wstępie, iż sama Komisja nigdy nie kwestionowała, że była zobowiązana na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 do rejestrowania spornych oświadczeń ustnych. Utrzymywała ona nawet przed Sądem, że przedstawione przez nią przed tą instancją sprawozdania stanowią zarejestrowanie zgodne z tymi przepisami. Otóż zgodnie z zasadą, że nikt nie może kwestionować tego, co wcześniej uznał, Komisja nie jest uprawniona do kwestionowania przed Trybunałem możliwości zastosowania owych przepisów.
- 56 W związku z tym wnoszące odwołanie podnoszą w pierwszej kolejności, że orzecznictwo wskazane przez Sąd w pkt 187 zaskarżonego wyroku dotyczące momentu początkowego, który należy uwzględnić przy ocenie rozsądnego charakteru czasu trwania postępowania administracyjnego, nie zawiera żadnych wskazówek co do początku dochodzenia w rozumieniu rozdziału V rozporządzenia nr 1/2003.
- 57 W drugiej kolejności wnoszące odwołanie twierdzą, po pierwsze, iż dopuszczalność jako poszlaki uzasadniającej kontrolę pisemnego doniesienia przez osobę niewykazującą uzasadnionego interesu wymaganego przez art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, wskazanego przez Sąd w pkt 188 zaskarżonego wyroku, nie podważa ich argumentacji. Otóż jeżeli takie doniesienie ma formę pisemną, jego wartość dowodowa jako poszlaki nie może być kwestionowana.
- 58 Po drugie, komunikat w sprawie łagodzenia sankcji z 2006 r. przewiduje, że ustanowiony w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 obowiązek rejestrowania ma zastosowanie począwszy od pierwszego ustnego oświadczenia przyjętego przez Komisję. W niniejszej sprawie oświadczenia dostawców zostały przyjęte przez Komisję na tym samym etapie postępowania co oświadczenie złożone przez podmiot ubiegający się o złagodzenie sankcji. W obu przypadkach były to pierwsze informacje zebrane przez Komisję, na podstawie których

mogła ona w szczególności podjąć decyzję o zarządzeniu kontroli. W konsekwencji oświadczenia dostawców powinny być zostać zarejestrowane na tej samej podstawie co oświadczenia podmiotów ubiegających się o złagodzenie sankcji.

- 59 Po trzecie, wewnętrzny podręcznik procedur Komisji w dziedzinie stosowania art. 101 i 102 TFUE z dnia 12 marca 2012 r., na którym Sąd opiera się w pkt 194 zaskarżonego wyroku, jest pozbawiony jakiegokolwiek wartości prawnej.
- 60 Po czwarte, opinia rzecznika generalnego N. Wahla w sprawie Intel Corporation/Komisja (C-413/14 P, EU:C:2016:788) nie wspiera analizy zawartej w zaskarżonym wyroku.
- 61 W trzeciej kolejności wnoszące odwołanie podnoszą, że rozważania zawarte w pkt 197 i 202 zaskarżonego wyroku, dotyczące skuteczności wykonania uprawnień dochodzeniowych Komisji, są bezskuteczne i nie mogą z prawnego punktu widzenia uzasadniać analizy dokonanej przez Sąd.
- 62 W tym względzie wnoszące odwołanie podnoszą w szczególności, że sporządzenie protokołu zawierającego oświadczenia przyjęte przez Komisję nie zniechęca w większym stopniu do zgłaszania naruszeń niż sporządzenie jednostronnie sprawozdania przez Komisję. Przesłuchiwane osoby trzecie mogą oczywiście chcieć zachować anonimowość. Niemniej ochrona tej anonimowości jest zagwarantowana poprzez sporządzanie wersji poufnych. Ponadto Komisja ma możliwość natychmiastowego dokonania nagrania audio lub audiowizualnego.
- 63 W czwartej kolejności wnoszące odwołanie twierdzą, że do rozmów z dostawcami w sposób oczywisty doszło w ramach dochodzenia.
- 64 „Nieformalny” charakter tego dochodzenia jest pozbawiony znaczenia. Trybunał kategorycznie odrzucił bowiem możliwość prowadzenia przez Komisję „nieformalnych” rozmów pozwalających jej na uniknięcie obowiązków proceduralnych określonych przez rozporządzenie nr 1/2003 i rozporządzenie nr 773/2004 (wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 88).
- 65 Wreszcie wnoszące odwołanie zaznaczają, że w braku zarejestrowania oświadczeń dostawców oświadczenia te są pozbawione wartości dowodowej.
- 66 Dlatego sprawozdań dotyczących tych oświadczeń nie można zakwalifikować jako poszlak o wystarczająco poważnym charakterze.
- 67 W konsekwencji wnoszące odwołanie stwierdzają, iż Sąd naruszył prawo poprzez uznanie, że rozmowy prowadzone przez Komisję z dostawcami nie podlegały przepisom art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.
- 68 Ponadto wnoszące odwołanie zaznaczają, iż gdyby, w nadzwyczajnym przypadku, Trybunał nie miał pewności, że brak – pod względem prawnym – wartości dowodowej wewnętrznych sprawozdań jest wystarczającą przyczyną stwierdzenia nieważności spornej decyzji w całości, powinien przekazać sprawę Sądowi do ponownego rozpoznania bez uwzględniania sprawozdań pozbawionych wartości dowodowej.
- 69 Komisja kwestionuje tę argumentację.

- 70 Tytułem wstępu Komisja wyjaśnia, że wszczęcie dochodzenia różni się zarówno od założenia akt sprawy, jak i od wszczęcia postępowania w rozumieniu art. 2 rozporządzenia nr 773/2004. Wszczęcie dochodzenia ma miejsce przy pierwszym skorzystaniu przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych i obejmuje środki wiążące się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia i mające istotny wpływ na sytuację podejrzanych podmiotów. Założenie akt sprawy jest aktem wewnętrznym podejmowanym przez sekretariat Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji Komisji w momencie przydzielenia przezeń numeru sprawy, a jedynym celem tego aktu jest przechowywanie dokumentów. Wszczęcie postępowania odpowiada dacie, w której Komisja wydaje decyzję na podstawie art. 2 rozporządzenia nr 773/2004 w celu przyjęcia decyzji na podstawie rozdziału III rozporządzenia nr 1/2003.
- 71 W związku z tym Komisja podnosi w pierwszej kolejności, że twierdzeniu wnoszących odwołanie, zgodnie z którym pozwolenie Komisji na jednostronne sporządzanie sprawozdań dotyczących ustnych oświadczeń uniemożliwia Sądowi sprawowanie kontroli sądowej nad proporcjonalnością i prawidłowością kontroli, przeczy kontrola poszlak przeprowadzona przez Sąd w niniejszej sprawie, która doprowadziła do stwierdzenia częściowej nieważności spornej decyzji. Ponadto nawet gdy ustne zeznania nie zostały zarejestrowane, Sąd ma możliwość przesłuchania świadków zgodnie z art. 94 jego regulaminu postępowania.
- 72 Zastosowanie formalizmu wynikającego z rozporządzeń nr 1/2003 i nr 773/2004 przed wszczęciem dochodzenia szkodziłoby stosowaniu prawa konkurencji przez Komisję, uniemożliwiając jej zbieranie i wykorzystanie poszlak otrzymanych w formie ustnej. Co więcej, oznaczałoby to, że poszlaki nigdy nie mogłyby przyjmować ustnej formy, co obniżałoby skuteczność dochodzeń Komisji poprzez opóźnienie rozpoczęcia kontroli.
- 73 Ponadto, po pierwsze, powołane przez wnoszące odwołanie orzecznictwo jest bez znaczenia, ponieważ dotyczy wykorzystania ustnych oświadczeń jako dowodów, a nie jako poszlak.
- 74 Po drugie, Trybunał stwierdził w pkt 99–101 wyroku z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja (C-413/14 P, EU:C:2017:632), że w braku zarejestrowania sporządzone przez Komisję sprawozdanie mogło poświadczyć treść rozmów, które powinny zostać zarejestrowane, i pozwoliło Trybunałowi na sprawowanie skutecznej kontroli sądowej.
- 75 Po trzecie, poszlaki podlegają formalizmowi w mniejszym stopniu niż dowody. Otóż wszczęcie dochodzenia stanowi początek postępowania administracyjnego i odpowiada dacie pierwszego skorzystania przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych. Jak potwierdzają prace przygotowawcze do rozporządzenia nr 1/2003, art. 19 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi podstawę prawną zezwalającą na rejestrowanie ustnych oświadczeń „w ramach dochodzenia” w celu ich przedstawienia nie jako zwykłych poszlak, lecz jako „środka dowodowego”.
- 76 W drugiej kolejności Komisja twierdzi, iż nie wszczęła dochodzenia jeszcze przed wydaniem spornej decyzji. Zgodnie bowiem z orzecznictwem Trybunału wszczęcie dochodzenia stanowi początek postępowania administracyjnego i odpowiada dacie pierwszego skorzystania przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych.
- 77 Komisja dodaje, po pierwsze, iż nie ma znaczenia, że przed Sądem twierdziła, iż sprawozdania z rozmów z dostawcami stanowiły zarejestrowanie w rozumieniu art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, ponieważ Sąd nie wypowiedział się w przedmiocie tego argumentu. Po drugie, ważność jako poszlaki doniesienia złożonego w ramach skargi do Komisji, które nie spełnia wymogów formalnych określonych w art. 7 ust. 2 rozporządzenia

nr 773/2004, przemawia za brakiem możliwości zastosowania w tym przypadku obowiązku rejestrowania. Potwierdza to, że element materialny może stanowić poszlakę, nawet jeśli nie spełnia pewnych wymogów formalnych.

- 78 Po trzecie, nie ma znaczenia to, że w komunikacie w sprawie łagodzenia sankcji z 2006 r. Komisja przewidziała rejestrowanie na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 ustnych wniosków o złagodzenie sankcji złożonych przed pierwszym skorzystaniem przez nią z uprawnień dochodzeniowych.
- 79 Po czwarte, dokonane przez Sąd rozróżnienie między etapem poprzedzającym pierwsze skorzystanie przez Komisję z jej uprawnień dochodzeniowych a etapem po takim skorzystaniu nie jest porównywalne z rozróżnieniem między przesłuchaniami formalnymi i przesłuchaniami nieformalnymi, odrzuconym przez Trybunał w wyroku z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja (C-413/14 P, EU:C:2017:632).
- 80 W trzeciej kolejności Komisja przypomina, iż jedynie tytułem uzupełnienia Sąd stwierdził w pkt 197 zaskarżonego wyroku, że wykrywanie przez Komisję praktyk stanowiących naruszenie i wykonywanie jej uprawnień dochodzeniowych byłoby poważnie utrudnione, gdyby zobowiązano ją do rejestrowania wszystkich ustnych oświadczeń przed wszczęciem dochodzenia.

Ocena Trybunału

- 81 W zarzucie pierwszym wnoszące odwołanie podnoszą w istocie, iż Sąd naruszył prawo w pkt 186 zaskarżonego wyroku poprzez stwierdzenie, że Komisja nie jest zobowiązana do przestrzegania wynikającego z art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 obowiązku rejestrowania przesłuchań przed formalnym wszczęciem dochodzenia i skorzystaniem z uprawnień dochodzeniowych przyznanych jej w szczególności w art. 18–20 rozporządzenia nr 1/2003.
- 82 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładnia przepisu prawa Unii wymaga uwzględnienia nie tylko jego brzmienia, ale także kontekstu, w jaki się on wpisuje, oraz celów realizowanych przez akt, którego jest on częścią (wyrok z dnia 1 sierpnia 2022 r., HOLD Alapkezelő, C-352/20, EU:C:2022:606, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 83 W pierwszej kolejności – z brzmienia samego art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 wynika, że przepis ten dąży do objęcia swoim zakresem stosowania każdego przesłuchania mającego na celu zebranie informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia (wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 84).
- 84 Artykuł 3 rozporządzenia nr 773/2004, który uzależnia przeprowadzenie przesłuchań na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 od spełnienia pewnych formalności, nie precyzuje zakresu stosowania tego ostatniego przepisu.
- 85 Należy jednak przypomnieć, iż Trybunał orzekł, że na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004 na Komisji spoczywa obowiązek rejestrowania w formie według jej wyboru każdego przesłuchania przeprowadzanego przez nią na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w celu zebrania ze swej strony informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 90, 91).

- 86 Należy zatem wyjaśnić, że trzeba dokonać rozróżnienia w zależności od przedmiotu przesłuchań prowadzonych przez Komisję, ponieważ tylko przesłuchania mające na celu zebranie informacji związanych z przedmiotem dochodzenia prowadzonego przez Komisję wchodzą w zakres stosowania art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, a zatem w zakres obowiązku rejestrowania.
- 87 Wyjaśnwszy powyższe, należy stwierdzić, że żadne ze sformułowań użytych w art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 nie wskazuje na to, aby zastosowanie tego obowiązku rejestrowania zależało od tego, czy przesłuchanie przeprowadzone przez Komisję miało miejsce przed formalnym wszczęciem dochodzenia w celu zebrania poszlak świadczących o naruszeniu, czy też po tym wszczęciu, w celu zebrania dowodów naruszenia.
- 88 Przepisy te w żadnej mierze nie przewidują bowiem, że stosowanie obowiązku rejestrowania zależy od tego, czy informacje stanowiące przedmiot rejestrowania mogą być zakwalifikowane jako poszlaki, czy jako dowody. Wręcz przeciwnie, z uwagi na ogólny charakter pojęcia „informacji” zawartego w art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 należy uznać, że przepis ten ma zastosowanie bez rozróżnienia do każdej z tych kategorii.
- 89 Prawdą jest, że nie należy mylić pojęć „poszlak” i „dowodów”, gdyż poszlaka nie może, ze swej istoty i w przeciwieństwie do dowodu, być wystarczająca do ustalenia danego faktu.
- 90 Kwalifikacja poszlak lub dowodów nie zależy jednak od konkretnego etapu postępowania, ale od wartości dowodowej danej informacji, ponieważ wystarczająco poważne i zbieżne poszlaki, składające się na „zbiór”, mogą same w sobie wykazywać naruszenie i zostać wykorzystane w ostatecznej decyzji Komisji przyjętej na podstawie art. 101 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 1 lipca 2010 r., Knauf Gips/Komisja, C-407/08 P, EU:C:2010:389, pkt 47).
- 91 Dlatego też, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 141 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578), obowiązek rejestrowania przesłuchań nie może zależeć od zakwalifikowania zebranych informacji jako poszlak lub dowodów, ponieważ wartość dowodowa tych informacji może zostać oceniona przez Komisję dopiero po zakończeniu owych przesłuchań, na kolejnych etapach postępowania.
- 92 Ponadto art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 ani art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 nie przewidują również, by zastosowanie obowiązku rejestrowania zależało od etapu postępowania, na którym przeprowadzane są przesłuchania. Co prawda art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 stanowi, że przesłuchaniami, które opierają się na tym przepisie, są przesłuchania prowadzone w celu zebrania informacji odnoszących się do przedmiotu dochodzenia, co zakłada, że dochodzenie jest w toku, z przepisu tego nie wynika jednak, że przesłuchania te powinny mieć miejsce po formalnym wszczęciu dochodzenia, zdefiniowanym przez Sąd w pkt 186 zaskarżonego wyroku jako moment, w którym Komisja przyjmuje środek wiążący się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia.
- 93 W drugiej kolejności, w odniesieniu do kontekstu art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, należy, po pierwsze, zauważyć, że artykuł ten znajduje się w rozdziale V tego rozporządzenia, dotyczącym uprawnień dochodzeniowych Komisji. Stosowanie przepisów tego rozdziału nie musi być zaś uzależnione od przyjęcia przez tę instytucję środka wiążącego się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia.

- 94 Tym samym zgodnie z art. 17 rzeczonego rozporządzenia Komisja może przeprowadzić dochodzenia sektorowe, które nie wymagają uprzedniego przyjęcia takich środków w odniesieniu do poszczególnych przedsiębiorstw.
- 95 Po drugie, należy zauważyć, że art. 2 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, na podstawie którego „[p]rzed wszczęciem postępowań Komisja może wykonać swoje uprawnienia dochodzeniowe zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia [nr 1/2003]”, przemawia za wykładnią, zgodnie z którą przepisy dotyczące uprawnień dochodzeniowych Komisji wymienione w owym rozdziale – w tym w art. 19 – mogą być stosowane przed formalnym wszczęciem dochodzenia, w przeciwieństwie do tego, co wynika z pkt 193 zaskarżonego wyroku.
- 96 Prawdą jest, że w sprawach, w których wydano wyroki z dnia 15 października 2002 r., *Limburgse Vinyl Maatschappij i in./Komisja* (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P, EU:C:2002:582, pkt 182), a także z dnia 21 września 2006 r., *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisja* (C-105/04 P, EU:C:2006:592, pkt 38), przytoczone w pkt 187 zaskarżonego wyroku, Trybunał określił początek wstępnego dochodzenia prowadzonego przez Komisję w sprawach z zakresu konkurencji jako datę, w której instytucja ta, korzystając z przyznanych jej przez prawodawcę Unii uprawnień, przyjmuje środek wiążący się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia i mający istotny wpływ na sytuację podejrzanych przedsiębiorstw.
- 97 Sprawy, w których wydano te wyroki, dotyczyły jednak określenia momentu rozpoczęcia postępowania administracyjnego w celu sprawdzenia przestrzegania przez Komisję zasady rozsądnego terminu. Sprawdzenie tego wymaga zaś zbadania, czy Komisja działała z należytą starannością od dnia, w którym poinformowała przedsiębiorstwo podejrzewane o naruszenie prawa konkurencji Unii o istnieniu dochodzenia.
- 98 Daty tej nie można jednak brać pod uwagę do celów ustalenia, od którego momentu Komisja jest zobowiązana do przestrzegania obowiązku rejestrowania przesłuchań wynikającego z art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004. Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 150 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578), przedsiębiorstwo może bowiem być wskazane w oświadczeniach osób trzecich zebranych podczas takich przesłuchań, nie będąc ich świadomym. Dlatego też uwzględnienie rzeczonej daty oznaczałoby odroczenie stosowania obowiązku rejestrowania i związanych z nim gwarancji proceduralnych przewidzianych w tych przepisach na korzyść przesłuchiwanym osobom trzecim i podejrzanego przedsiębiorstwa do czasu przyjęcia przez Komisję środka informującego to przedsiębiorstwo o istnieniu podejrzeń wobec niego. W wyniku tego odroczenia przesłuchania osób trzecich przeprowadzone przed przyjęciem takiego środka byłyby wyłączone z zakresu obowiązku rejestrowania przesłuchań i mających do nich zastosowanie gwarancji proceduralnych.
- 99 W trzeciej i ostatniej kolejności, w odniesieniu do celu rozporządzenia nr 1/2003, z motywu 25 tego rozporządzenia wynika, że wykrycie naruszeń reguł konkurencji staje się coraz trudniejsze, dlatego art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 ma na celu uzupełnienie uprawnień dochodzeniowych Komisji, pozwalając jej w szczególności na przesłuchiwanie wszelkich osób, które mogą posiadać użyteczne informacje, i rejestrowanie złożonych oświadczeń (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2017 r., *Intel/Komisja*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 85). Wyrażenie „wykrycia naruszeń” zawarte w owym motywie przemawia za wykładnią, zgodnie z którą przesłuchania prowadzone przez Komisję na etapie wstępnym w celu zebrania poszlak dotyczących przedmiotu dochodzenia również wchodzą w zakres stosowania art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003.

- 100 Ponadto należy wyjaśnić, że zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004 Komisja ma możliwość rejestrowania przesłuchań w dowolnej formie. Komisja nie może zatem zasadnie twierdzić, że nałożenie na nią obowiązku rejestrowania uniemożliwiłoby jej gromadzenie i wykorzystywanie poszlak, gdy te mogą być przekazane jedynie ustnie, oraz zagroziłoby skuteczności dochodzeń poprzez opóźnienie terminu kontroli. Podobnie Komisja nie może twierdzić, że taki obowiązek ma skutek odstraszający, ponieważ ma ona możliwość ochrony tożsamości osób przesłuchiwanym.
- 101 W tych okolicznościach należy uznać, iż Sąd naruszył prawo, stwierdzając w pkt 193 zaskarżonego wyroku, że należy wyłączyć z zakresu stosowania rozporządzenia nr 1/2003 przesłuchania, w trakcie których zebrano poszlaki, które następnie stały się podstawą decyzji nakazującej przeprowadzenie kontroli przedsiębiorstwa, z tego względu, że żadne dochodzenie w rozumieniu rozdziału V tego rozporządzenia nie było wówczas wszczęte, ponieważ Komisja nie przyjęła – wobec tego przedsiębiorstwa – żadnego środka wiążącego się z postawieniem zarzutu popełnienia naruszenia. W celu ustalenia, czy przesłuchania te mieszczą się w tym zakresie stosowania, Sąd powinien był zbadać, czy miały one na celu zebranie informacji dotyczących przedmiotu dochodzenia, biorąc pod uwagę ich treść i kontekst.
- 102 W niniejszej sprawie, jak wynika z pkt 198 zaskarżonego wyroku, Sąd uznał, że poszlak uzyskanych w wyniku rozmów z dostawcami nie można odrzucić jako obarczonych uchybieniem formalnym z powodu niedochowania obowiązku rejestrowania przewidzianego w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i w art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 w szczególności dlatego, że rozmowy te miały miejsce przed wszczęciem dochodzenia na podstawie rozporządzenia nr 1/2003 i nie wiązały się z postawieniem wnoszącym odwołanie, a tym bardziej dostawcom, jakiegokolwiek zarzutu popełnienia naruszenia.
- 103 Tymczasem, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 155 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisja* (C-682/20 P, EU:C:2022:578), w tym względzie wystarczy wskazać, że gdy Komisja przeprowadza rozmowy, których przedmiot jest z góry określony, a otwarcie deklarowanym celem jest uzyskanie informacji na temat funkcjonowania danego rynku i zachowania uczestników tego rynku w celu wykrycia ewentualnych zachowań noszących znamiona naruszenia lub utwierdzenie się w podejrzaniach co do istnienia takich zachowań, Komisja wykonuje swoje uprawnienia do przyjmowania oświadczeń na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003.
- 104 W konsekwencji rozmowy z dostawcami wchodziły w zakres art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, a Komisja była zobowiązana do rejestrowania tych oświadczeń, zgodnie z art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.
- 105 Wynika z tego, iż Sąd naruszył prawo, stwierdzając w pkt 198 zaskarżonego wyroku, że obowiązek rejestrowania przewidziany w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004 nie miał zastosowania do rozmów z dostawcami oraz że poszlaki uzyskane w wyniku tych rozmów nie były obciążone uchybieniem formalnym.
- 106 Z wszystkich powyższych rozważań wynika, że zarzut pierwszy jest zasadny oraz że w konsekwencji należy uwzględnić odwołanie i uchylić pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, bez konieczności orzekania w przedmiocie pozostałych zarzutów odwołania. W związku z tym należy również uchylić pkt 3 sentencji zaskarżonego wyroku, dotyczący kosztów.

W przedmiocie skargi wniesionej do Sądu

- 107 Zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku uchylenia orzeczenia Sądu Trybunał może wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala.
- 108 Tak jest w niniejszym przypadku.
- 109 Należy zatem zbadać zarzut szczegółowy podniesiony przez wnoszące odwołanie przed Sądem w ramach ich zarzutu dotyczącego naruszenia prawa do nienaruszalności miru domowego, w którym twierdzą one w istocie, że poszlaki uzyskane w wyniku rozmów z dostawcami powinny zostać pominięte, ponieważ Komisja naruszyła art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 i art. 3 rozporządzenia nr 773/2004.
- 110 Na poparcie tego zarzutu szczegółowego wnoszące odwołanie podnoszą, że sprawozdania z rozmów z dostawcami nie stanowiły zgodnego z tymi przepisami zarejestrowania, ponieważ zostały sporządzone jednostronnie przez Komisję i nie stanowiły zarejestrowania całości tych rozmów.
- 111 Komisja twierdzi, że wypełniła swój obowiązek rejestrowania poprzez sporządzenie wyczerpujących sprawozdań, które wiernie odzwierciedlają treść oświadczeń dostawców, oraz poprzez umieszczenie ich w aktach pod oficjalnym numerem identyfikacyjnym. Tego rodzaju sprawozdania stanowią jedną z form rejestrowania, na którą pozwala Komisji art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, podobnie jak nagranie dźwiękowe lub audiowizualne albo dosłowny zapis.
- 112 W tym względzie należy przypomnieć, że art. 3 ust. 3 zdanie pierwsze rozporządzenia nr 773/2004, który uściśla, że „Komisja może rejestrować oświadczenia składane przez osoby przesłuchiwane w dowolnej formie”, oznacza, iż jeżeli Komisja postanowi za zgodą osoby przesłuchiwanej przeprowadzić przesłuchanie na podstawie art. 19 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003, ma ona obowiązek zarejestrować to przesłuchanie w całości, bez uszczerbku dla możliwości wyboru Komisji co do sposobu rejestracji (wyrok z dnia 6 września 2017 r., Intel/Komisja, C-413/14 P, EU:C:2017:632, pkt 90).
- 113 Ponadto z art. 3 ust. 3 zdania drugie i trzecie rozporządzenia nr 773/2004 wynika, że Komisja musi udostępnić przesłuchiwanej osobie kopię każdego zapisu do zatwierdzenia i tam gdzie to konieczne wyznaczyć termin, w którym osoba ta może się z skontaktować z Komisją w celu skorygowania oświadczenia.
- 114 W niniejszej sprawie Komisja nie twierdziła, a tym bardziej nie udowodniła, że udostępniła dostawcom do zatwierdzenia sporządzone przez siebie sprawozdania.
- 115 Tymczasem nałożony na Komisję obowiązek udostępnienia przesłuchiwanej osobie kopii zapisu do zatwierdzenia, ustanowiony w art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, ma na celu w szczególności zapewnienie autentyczności oświadczeń złożonych przez przesłuchiwaną osobę poprzez zagwarantowanie, że oświadczenia te należy rzeczywiście jej przypisać oraz że ich treść wiernie i w pełni odzwierciedla owe oświadczenia, a nie ich interpretację dokonaną przez Komisję.

- 116 W związku z tym poszlakę wynikającą z oświadczenia przyjętego przez Komisję bez spełnienia tego wymogu nałożonego przez art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004 należy uznać za niedopuszczalną i w konsekwencji pominąć.
- 117 Tym samym tych mających charakter wyłącznie wewnętrzny sprawozdań nie można uznać za spełniające wymogi art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, który ma zastosowanie do przesłuchań objętych zakresem art. 19 rozporządzenia nr 1/2003.
- 118 Ustalenia tego nie mogą podważyć pkt 65–69 wyroku z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja (C-99/17 P, EU:C:2018:773), przywołanego przez Komisję na rozprawie.
- 119 Prawdą jest, że Trybunał orzekł, iż przewodnią zasadą prawa Unii jest zasada swobodnej oceny dowodów, z której wynika, że jedynym istotnym kryterium oceny wartości dowodowej przedstawionych zgodnie z prawem dowodów jest ich wiarygodność, a w konsekwencji wartość dowodową dowodu należy oceniać w sposób całościowy, tak że same nieuzasadnione wątpliwości co do autentyczności dowodu nie są wystarczające do podważenia jego wiarygodności (wyrok z dnia 26 września 2018 r., Infineon Technologies/Komisja, C-99/17 P, EU:C:2018:773, pkt 65–69).
- 120 Jednakże w sprawie, w której wydano ów wyrok, dowodem, którego autentyczność została zakwestionowana, była wewnętrzna wiadomość elektroniczna przedsiębiorstwa, a nie zapis oświadczenia przyjętego przez Komisję z naruszeniem art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004.
- 121 Nie można zatem powoływać się na zasadę swobodnej oceny dowodów w celu ominięcia zasad formalnych mających zastosowanie do rejestrowania oświadczeń przyjętych przez Komisję na podstawie art. 19 rozporządzenia nr 1/2003. W tym względzie należy zauważyć, że stwierdzenie nieprawidłowości w gromadzeniu poszlak, w świetle art. 19 rozporządzenia nr 1/2003 w związku z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 773/2004, skutkuje niemożnością wykorzystania przez Komisję tych poszlak w dalszym postępowaniu (zob. analogicznie wyrok z dnia 18 czerwca 2015 r., Deutsche Bahn i in./Komisja, C-583/13 P, EU:C:2015:404, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 122 W niniejszym przypadku, ze względu na to, że – jak zauważył rzecznik generalny w pkt 208 opinii w sprawie *Les Mousquetaires i ITM Entreprises*/Komisja (C-682/20 P, EU:C:2022:578) – informacje uzyskane w wyniku rozmów z dostawcami stanowiły zasadniczą część poszlak, na których opiera się sporna decyzja, oraz że jest ona obarczona uchybieniem formalnym ze względu na nieprzestrzeganie obowiązku rejestrowania przewidzianego w art. 3 rozporządzenia nr 773/2004, należy stwierdzić, że w dniu wydania spornej decyzji Komisja nie dysponowała wystarczająco poważnymi poszlakami, które miała prawo wykorzystać i które uzasadniałyby domniemania określone w art. 1 lit. a) tej decyzji. W świetle wszystkich powyższych rozważań należy stwierdzić nieważność rzeczony decyzji w całości.

W przedmiocie kosztów

- 123 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem jeżeli odwołanie jest zasadne i Trybunał wydaje orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, rozstrzyga on również o kosztach.

- 124 Artykuł 138 § 1 tego regulaminu, mający zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 rzeczonego regulaminu, stanowi, że kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ wnoszące odwołanie wniosły o obciążenie Komisji kosztami postępowania, a instytucja ta przegrała sprawę, należy obciążyć ją, poza jej własnymi kosztami, kosztami poniesionymi przez wnoszące odwołanie w ramach niniejszego postępowania odwoławczego. Ponadto, jako że stwierdzono nieważność spornej decyzji, Komisja pokryje całość kosztów poniesionych przez wnoszące odwołanie w postępowaniu w pierwszej instancji.
- 125 Zgodnie z art. 184 § 4 regulaminu postępowania przed Trybunałem interwenient w pierwszej instancji, który nie wniósł odwołania, nie może zostać obciążony kosztami w postępowaniu odwoławczym, chyba że brał udział w postępowaniu przed Trybunałem na etapie pisemnym lub ustnym. Jeżeli interwenient taki brał udział w postępowaniu, Trybunał może zdecydować, że pokryje on własne koszty. Ponieważ Rada, jako interwenient w pierwszej instancji, uczestniczyła zarówno w pisemnym, jak i ustnym etapie postępowania przed Trybunałem, należy postanowić, że pokryje ona własne koszty związane zarówno z postępowaniem odwoławczym, jak i z postępowaniem w pierwszej instancji.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Punkt 2 sentencji wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 października 2020 r., Casino, Guichard-Perrachon i AMC/Komisja (T-249/17, EU:T:2020:458) zostaje uchylony.**
- 2) **Punkt 3 sentencji wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 5 października 2020 r., Casino, Guichard-Perrachon i AMC/Komisja (T-249/17, EU:T:2020:458) zostaje uchylony w zakresie, w jakim Sąd orzekł w nim o kosztach.**
- 3) **Stwierdza się nieważność decyzji Komisji C(2017) 1054 final z dnia 9 lutego 2017 r. nakazującej spółce Casino oraz wszystkim spółkom kontrolowanym przez nią bezpośrednio lub pośrednio poddanie się kontroli zgodnie z art. 20 ust. 1 i 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 (AT.40466 – Tute 1).**
- 4) **Komisja Europejska pokrywa, poza własnymi kosztami, koszty poniesione przez Casino, Guichard-Perrachon SA i przez Achats Marchandises Casino SAS (AMC), związane zarówno z postępowaniem w pierwszej instancji, jak i z postępowaniem odwoławczym.**
- 5) **Rada Unii Europejskiej pokrywa własne koszty związane zarówno z postępowaniem w pierwszej instancji, jak i z postępowaniem odwoławczym.**

Podpisy